

महाराष्ट्र शासन

शासन निर्णय क्रमांक -शापोआ २००९ / प्रक्र १३६/प्राशि ४

शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग

मंत्रालय मुंबई ४०० ०३२

दिनांक १८ जून, २००९

- संदर्भ -१) शासन निर्णय क्र. पूप्राशा १०९५ / २१३४ / प्राशि २ दि. २२.११.१९९५
२) शासन निर्णय क्र. शापोआ १००२ / १२७५ / प्राशि ४ दि. १६.५.२००२
३) शासन निर्णय क्र. शापोआ २००२ /१३४१/०२/ प्राशि ४ दि. २१.१२.२००२
४)शासन निर्णय क्र. शापोआ १००२ /(१४१०/०२)/ प्राशि ४ दि. २८.१.२००३
५)शासन निर्णय क्र. शापोआ २००३ /(३४/०३)/ प्राशि ४ दि. ३.३.२००३
६)शासन निर्णय क्र. शापोआ २००४ /(२४६/०४)/ प्राशि ४ दि. ३१.३.२००५
७)शासन निर्णय क्र. शापोआ २००६ /(२०१/०६)/ प्राशि ४ दि. ३१.८.२००६
८)शासन निर्णय क्र. शापोआ २००७ /(२२१/०७)/ प्राशि ४ दि. २९.१२.२००७
९)शासन निर्णय क्र. शापोआ २००८ /प्रक्र २६४/ प्राशि ४ दि. ८.८.२००८

प्रस्तावना - प्राथमिक शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण करण्याच्या दृष्टीने तसेच प्राथमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांच्या पट नोंदणी व उपस्थितीचे प्रमाण वाढविण्यासाठी आणि शाळेतील विद्यार्थ्यांची गळती थांबविण्याकरिता दिनांक २२ नोव्हेंबर, १९९५ पासून केंद्र पुरस्कृत शालेय पोषण आहार योजना सुरु करण्यात आली आहे. केंद्र व राज्य शासनाच्या, स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या, खाजगी संस्थांच्या अनुदानित व अंशतः अनुदानित शाळा, वस्तीशाळा, महात्मा फुले शिक्षण हमी योजना केंद्रे या ठिकाणी इयत्ता १ ली ते ८ वी पर्यंतचे शिक्षण घेणारे विद्यार्थी शालेय पोषण आहार योजनेचे लाभार्थी आहेत.

शालेय पोषण आहार ही योजना केंद्र शासनाने सन १९९५-९६ मध्ये सुरु केली त्यावेळी या योजनेचे स्वरूप हे विद्यार्थ्यांना प्रतिमाह ३ किलो मोफत तांदूळ देणे (Take Home Supplement) अशा स्वरूपाचे होते. त्यानंतर सन २००१ मध्ये मा.सर्वोच्च न्यायालयाने शालेय पोषण आहार योजनेमध्ये विद्यार्थ्यांना तांदूळ घरी न देता शिजवलेले अन्न (Cooked Food) द्यावे, अशा स्वरूपाचे आदेश दिले. त्यानुसार सन २००२ पासून या

योजनेचे स्वरूप बदलून घरी तांदूळ देण्याऐवजी विद्यार्थ्यांना शाळेतच शिजवलेले अन्न देण्यात येत आहे. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार या योजनेअंतर्गत इयत्ता १ ली ते ५ वी च्या विद्यार्थ्यांना ४५० उष्मांक (Calories) आणि १२ ग्रॅम प्रथिने (proteins) युक्त दुपारचे भोजन (Mid-Day Meal) लाभार्थ्यांना देण्यात येते. तसेच इयत्ता ६ वी ते ८ वी च्या विद्यार्थ्यांना ७०० उष्मांक (Calories) आणि २० ग्रॅम प्रथिने (proteins) युक्त दुपारचे भोजन (Mid-Day Meal) देण्यात येत आहे.

शालेय पोषण आहार योजनेची ग्रामस्तरावर अंमलबजावणी करण्यासाठी ग्राम शिक्षण समितीवर जबाबदारी सोपविण्यात आली असून, खाजगी शाळांबाबत संबंधीत शाळा व्यवस्थापनावर योजनेची अंमलबजावणी करण्याची (अन्न शिजवून देण्याची) जबाबदारी सोपविण्यात आलेली आहे. या योजनेची अंमलबजावणी व्यवस्थित होत नाही, ब-याच ठिकाणी विद्यार्थ्यांना आहार शिजवून दिला जात नाही किंवा कमी आहाराचे वाटप विद्यार्थ्यांना करण्यात येते, अशा स्वरूपाच्या तक्रारी प्राप्त होत असतात. त्याचप्रमाणे काही ठिकाणी शालेय पोषण आहारापासून विद्यार्थ्यांना विषबाधा झाल्याच्या घटनाही घडलेल्या आहेत. त्यामुळे शालेय पोषण आहार योजनेची अंमलबजावणी प्रभावीपणे करण्यासाठी या योजनेमध्ये सुधारणा करण्यासंदर्भात उपाययोजना सुचविण्यासाठी शासनाने एक अभ्यास गट समिती गठीत केली होती. या अभ्यास गट समितीने राज्यातील विविध शाळांमध्ये पहाणी करून तसेच इतर राज्यामध्ये योजनेची अंमलबजावणी कशा पध्दतीने करण्यात येत आहे याची पहाणी करून या योजनेत अमुलाग्र सुधारणा करण्याच्या शिफारशी शासनास केलेल्या आहेत. त्यानुसार या योजनेमध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती. यासंदर्भात शासनाने खालील प्रमाणे निर्णय घेतलेले आहेत.

शासन निर्णय - शालेय पोषण आहार योजनेंतर्गत इयत्ता १ ली ते ५ वी या प्राथमिक वर्गातील विद्यार्थ्यांना ४५० उष्मांक (Calories) आणि १२ ग्रॅम प्रथिने (proteins) युक्त

दुपारचे भोजन (Mid-Day Meal) तसेच इयत्ता ६ वी ते ८ वी च्या विद्यार्थ्यांना ७०० उष्मांक (Calories) आणि २० ग्रॅम प्रथिने (proteins) युक्त दुपारचे भोजन (Mid-Day Meal) देण्यासाठी सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-अ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे आहाराच्या पाककृतीमधून लाभार्थ्यांना आहार वाटप करण्यात यावे.

२. नागरी भागातील शाळांमध्ये आहार पुरवठ्याची व्यवस्था - नागरी भागांमध्ये असणा-या शाळांमध्ये (विशेषतः महानगरामध्ये) जागेची कमतरता असल्यामुळे अन्न शिजवून देण्यास अडचणी निर्माण होतात. त्यामुळे नागरी भागातील शाळांसाठी शालेय पोषण आहाराचा पुरवठा करण्यासाठी महिला मंडळे/ बचतगट/कंत्राटदार यांची नियुक्ती करण्यात येऊन त्यामार्फत आहार पुरवठा करण्यात येतो. त्याचप्रमाणे काही ठिकाणी नामांकित स्वयंसेवी संस्थांमार्फत चांगल्या प्रतीचा आहार पुरवठा होत असल्याचे आढळून आले आहे. नागरी भागातील शाळांमध्ये केंद्रीय स्वयंपाकघर कार्यप्रणाली (Central Kitchen System) अवलंबिण्यात येवून एकाच ठिकाणी आहार शिजविण्याची आणि सदर आहार हवाबंद डब्यातून संबंधित शाळांना पुरविण्याची आवश्यकता आहे. केंद्रीय स्वयंपाकघर पध्दतीमध्ये आहाराचा दर्जा चांगला ठेवण्यासाठी अत्याधुनिक मशिनरीचा वापर करण्यात येतो. त्यामुळे नागरी भागातील शाळांमध्ये शालेय पोषण आहार शिजविण्यासाठी नामांकित संस्थांकडून अर्ज मागवून त्यामधून पात्र संस्थांची निवड करून त्यांच्याकडे आहार वाटपाची योजना सोपवावी असा शासनाने निर्णय घेतलेला आहे. त्यासाठी वर्तमानपत्रात जाहिरात देऊन Expression of Intrest मागविण्यात यावेत. नागरी भागातील शाळांसाठी ज्या नामांकित संस्था नियुक्त होतील त्या संस्थांच्या मागणीप्रमाणे सदर तांदूळ त्या संस्थांकडे पुरविण्यात यावा. नागरी भागामध्ये नामांकित स्वयंसेवी संस्थांनी आहाराच्या पाककृतीप्रमाणे (मेनूप्रमाणे) आवश्यक असणारे इतर अन्न घटक (उदा. कडधान्य, डाळी, मिठ, मिरची, तेल इ.) खरेदी करून आहार पुरवठा करण्यात यावा.

३. या योजनेची अंमलबजावणी करीत असताना नागरी भागातील शाळा म्हणजे महानगरपालिका, नगरपालिका क्षेत्रातील शासकीय आणि स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या तसेच खाजगी संस्थांच्या शाळा राहतील. नागरी भागामध्ये स्वयंसेवी संस्थेमार्फत केंद्रीय स्वयंपाक पध्दतीने आहार पुरविण्याचे काम करीत असतांना या स्वयंसेवी संस्थांना अत्याधुनिक मशिनरी तसेच आणि मोठ्या प्रमाणावर भांडी खरेदी करण्यासाठी भांडवली खर्चाची शक्यता असल्याने, शालेय पोषण आहारासाठी स्वयंसेवी संस्थेची निवड झाल्यानंतर त्या संस्थेचे काम विना तक्रार राहिल्यास त्या संस्थेस किमान ३ वर्षे कामाची शाश्वती देण्यात यावी. तथापि, एखाद्या संस्थेचे काम योग्य प्रकारे नसल्यास त्या संस्थेचे काम बंद करुन योग्य अशा दुसऱ्या संस्थेस देता येईल.

४. शालेय पोषण आहार योजनेमध्ये नागरी विभागात म्हणजे महानगरपालिका क्षेत्र, नगरपालिका क्षेत्र या ठिकाणी केंद्रीय स्वयंपाक घर पध्दतीचा अंमलबजावणी करुन शाळांना त्यामार्फत आहार पुरवठा करण्यासाठी नामवंत व इच्छुक स्वयंसेवी संस्थांची निवड करण्यासाठी वर्तमानपत्रात प्रसिध्दी देवून Expression of Interest मागविण्यात यावेत. महानगरपालिका क्षेत्रामध्ये स्वयंसेवी संस्थांकडून Expression of Interest मागविण्याची कार्यवाही दिनांक ३१ मार्च, २००५ च्या शासन निर्णयान्वये विहित केलेल्या आयुक्त, मनपा यांच्या समितीमार्फत करण्यात यावी. नगरपालिका आणि नगरपरिषदा क्षेत्रासाठी स्वयंसेवी संस्थांकडून Expression of Interest मागविण्याची कार्यवाही शिक्षण संचालक (प्राथमिक) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी करावी. महानगरपालिका क्षेत्रासाठी आयुक्त, महानगरपालिका यांच्या समितीबरोबर शिक्षण संचालक (प्राथमिक) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनीही स्वयंसेवी संस्थांकडून Expression of Interest मागविण्याची कार्यवाही करावी. सदर प्रस्तावाची छाननी करुन त्यानंतर शासनाच्या मान्यतेने संस्थांची निवड करण्यात यावी. सदर निवड करत असताना त्या संस्थेच्या कामाचा अनुभव व भांडवल इत्यादी बाबींचा विचार करुन निवड करण्यात यावी.

५. नागरी भागातील शाळांमध्ये शालेय पोषण आहाराचा पुरवठा करण्यासाठी ज्या संस्थांची निवड होईल, त्या संस्थांना केंद्र शासनाकडून मिळणारा तांदूळ निविदेमार्फत निश्चित केलेल्या कंत्राटदारांमार्फत उपलब्ध करून देण्यात येईल. या संस्थांना केंद्र शासनाने निश्चित केलेल्या दराने अन्न शिजविण्यासाठीचे अनुदान (Cooking Cost) वेळोवेळी देण्यात येईल. या संस्थांनी आठवड्याच्या प्रत्येक दिवसाच्या पाककृतीप्रमाणे (मेनूप्रमाणे) त्यांना वाटप करण्यात येणा-या शाळांमध्ये ताजा आहार पुरविण्यात यावा.

६. सद्यःस्थितीत शालेय पोषण आहार योजनेसाठी केंद्र शासनामार्फत भारतीय अन्न महामंडळाच्या (FCI) गोडाऊनमधून मिळणा-या तांदूळाची वाहतूक, अन्न व नागरी पुरवठा विभागाच्या सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमार्फत करण्यात येत आहे. अन्न व नागरी पुरवठा विभागाच्या यंत्रणेमार्फत भारतीय अन्न महामंडळाच्या (FCI) गोडाऊनमधून तांदूळाची उचल करण्यात येऊन तहसिलदाराच्या अखत्यारितील तालुकास्तरीय गोडाऊनमध्ये आणण्यात येतो. त्यानंतर तालुका गोडाऊनमधून सदर तांदूळ उचलण्यात येऊन तो स्वस्त धान्य दुकानामधून शाळांना उपलब्ध करून दिला जातो. केंद्र शासनाच्या नियमाप्रमाणे सदरचा तांदूळ शाळेमध्ये उपलब्ध करून द्यावयाचा असला तरी प्रत्यक्षात शाळांना स्वस्त धान्य दुकानामधून तांदूळ घेऊन जावा लागतो. त्यामुळे स्वस्त धान्य दुकानापासून शाळेपर्यंत तांदूळ पोहचविण्यासाठी संबंधीत मुख्याध्यापक किंवा अन्न शिजविणा-या यंत्रणेस तांदूळ वाहतूकीची व्यवस्था / खर्च करावा लागतो. त्याचप्रमाणे केंद्र शासनाच्या भारतीय अन्न महामंडळाच्या (FCI) गोडाऊनमधून उचल केलेला व त्यापैकी शाळेस उपलब्ध झालेला आणि त्यामधून शाळेने खर्च केलेल्या तांदूळाची माहिती सध्याच्या प्रचलित पध्दतीनुसार केंद्र शासनास वेळोवेळी उपलब्ध करून देण्यास अडचणी निर्माण होत आहेत. सदर माहिती केंद्र शासनास वेळेवर न पाठविली गेल्याने पुढील तिमाहीसाठी केंद्र शासनामार्फत तांदूळ उपलब्ध होण्यास अडचणी येतात. परिणामी योजनेच्या अंमलबजावणीमध्येही अडचण निर्माण होते. त्यामुळे शालेय पोषण आहार योजनेअंतर्गत तांदूळाची वाहतूक करण्यासाठी शालेय शिक्षण

विभागामार्फत निविदा मागवून कंत्राटदार निश्चित करण्याचा शासनाने निर्णय घेतलेला आहे. या निविदा शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य पुणे यांच्या कार्यालयामार्फत मागविण्यात याव्यात. तसेच दर वाजवी राहतील याची दक्षता घेण्यासाठी शासनाच्या मान्यतेने निविदाचे दर अंतिम करण्यात यावेत.

७. शासनाने काही महानगरपालिकांना तांदूळाची वाहतूक करण्यासाठी यापूर्वी परवानगी दिलेली होती. आता शासनामार्फत तांदूळाची वाहतूक करण्यासाठी निविदा मागवून कंत्राटदार निश्चित करण्यात येणार असल्याने, महानगरपालिकांना तांदूळ वाहतूकीसाठी दिलेली परवानगी रद्द करण्यात येत आहे.

८. **ग्रामीण भागामधील शाळांमध्ये शालेय पोषण आहारासाठी इतर खाद्यवस्तुंचा पुरवठा :-**

या योजनेसाठी केंद्र शासनाकडून मिळणा-या मोफत तांदुळापासून आहार तयार करण्यासाठी जे इतर अन्न घटक आवश्यक आहेत, त्यासाठी अन्न शिजविण्याचा खर्च म्हणून अनुदान देण्यात येते. सदर अनुदान देण्यात येत असले तरी कमी उष्मांकाचा आहार खावू घातल्याच्या तक्रारी येतात. त्यामुळे ग्रामीण भागातील शाळांमध्ये शालेय पोषण आहार देण्यासाठी पाककृतीनुसार आवश्यक लागणारा इतर धान्यादी माल (उदा. कडधान्य, डाळी, मिठ, मिरची, तेल इ.) निविदा मागवून पुरवठादारांमार्फत थेट शाळेस पुरविण्याचा शासनाने निर्णय घेतलेला आहे. शालेय पोषण आहार योजनेतर्गत ग्रामीण भागातील शाळांमध्ये पाककृतीनुसार आवश्यक लागणारा इतर धान्यादी माल (उदा. कडधान्य, डाळी, मिठ, मिरची, तेल इ.) शाळेस पुरविण्यासाठी, तांदूळ वाहतूकसाठी कंत्राटदार निश्चित करतांना इतर धान्यादी मालाचा पुरवठा करण्यासाठी निविदा मागवून पुरवठेदार निश्चित करण्यात यावेत. शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या कार्यालयामार्फत तांदुळाच्या वाहतूकीसाठी आणि इतर धान्यादी मालाच्या (उदा. कडधान्य, डाळी, मिठ, मिरची, तेल इ.) पुरवठ्यासाठी राज्यस्तरावरून एकत्रीत निविदा मागवून, पुरवठादार निश्चित करण्याची

कार्यवाही करण्यात यावी. या निविदाप्रक्रीयेद्वारा पुरवठेदार नियुक्त करून ग्रामीण आणि नागरी भागातील शाळांमध्ये तांदूळ वाहतूकीचे त्याचप्रमाणे ग्रामीण भागातील शाळांमध्ये इतर धान्यादी मालाचा (उदा. कडधान्य, डाळी, मिठ, मिरची, तेल इ.) पुरवठा करण्यात यावा.

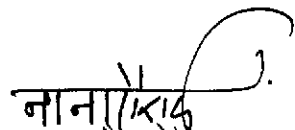
९. ग्रामीण भागामध्ये ग्राम शिक्षण समितीने शाळेस उपलब्ध होणा-या तांदूळ आणि इतर खाद्यवस्तूंपासून विहित केलेल्या पाककृतीप्रमाणे स्वयंपाक्यामार्फत आहार बनवून घ्यावा. या योजनेंतर्गत स्वयंपाकाचे काम स्थानिक स्वयंपाकी, महिला बचत गट, महिला मंडळ यांच्याकडून करून घ्यावे मात्र व्यैयक्तिक स्वयंपाकी नियुक्त करताना त्या गावातील विधवा, परितक्ता अथवा गरजू महिलांना तसेच मागासवर्गीय उमेदवारांना प्राधान्य देण्यात यावे.

१०. ग्रामीण भागामधील शाळेसाठी ग्राम शिक्षण समितीमध्ये शालेय पोषण आहार योजनेसंदर्भात पाच (५) विद्यार्थ्यांच्या पालकांना निमंत्रित सदस्य म्हणून घेण्यात यावेत. अशा प्रकारे ग्राम शिक्षण समितीमध्ये विद्यार्थ्यांच्या पालकांना आमंत्रित सदस्य घेऊन त्याद्वारे ग्राम शिक्षण समितीने शाळेमध्ये उपलब्ध होणा-या अन्न-धान्यादी मालापासून विद्यार्थ्यांना आहार देण्याची व्यवस्था करावी. ग्रामीण भागातील शाळांमध्ये तांदूळाबरोबरच पाककृतीनुसार आवश्यक लागणारा इतर धान्यादी माल (उदा. कडधान्य, डाळी, मिठ, मिरची, तेल इ.) निविदेमार्फत कंत्राटदार निश्चित करून त्याद्वारे पुरविण्यात येणार असल्याने फक्त अन्न शिजवून देण्यासाठी म्हणजे इंधन व मजुरी यासाठी प्रति दिन प्रति विद्यार्थी रु. ०.५०/- म्हणजे ५० पैसे या प्रमाणे ग्राम शिक्षण समित्यांना अनुदान देण्यात यावे. या योजनेसाठी अन्न शिजविण्याचा खर्च म्हणून प्रति विद्यार्थी दर प्राथमिक वर्गासाठी रु. २.०८ आणि उच्च प्राथमिक वर्गासाठी रु. २.६० एवढा आहे. त्यामुळे प्राथमिक व उच्च प्राथमिक वर्गासाठी इंधन व मजुरीचा खर्च वजा जाता प्राथमिक वर्गासाठी रु. १.५८/- या मर्यादेत आणि उच्च प्राथमिक वर्गासाठी रु.२.१० /- या मर्यादेत निविदा मागवून इतर खाद्यवस्तु (डाळ, तेल मिठ इ.) पुरविण्यात याव्यात.

११. प्रकल्प स्तरावरून योजनेचे संनियंत्रण :- या योजनेच्या प्रकल्प स्तरावर अधीक्षक, शालेय पोषण आहार हे पद निर्माण करण्यात आलेले आहे. तसेच प्रकल्प स्तरावर लिपिकाचे काम कंत्राटी पध्दतीने करण्यासाठी दरमहा रुपये ५००/- एवढे मानधन देण्यात येते. या योजनेचे काम करण्यासाठी प्रकल्प स्तरावर अधीक्षक, शालेय पोषण आहार यांच्या हाताखाली डाटा एंट्री ऑपरेटर हे पद कंत्राटी पध्दतीने भरण्याबाबत स्वतंत्रपणे आदेश निर्गमित करण्यात येतील. प्रकल्प स्तरावर डाटा एंट्री ऑपरेटर हे पद कंत्राटी पध्दतीने भरण्याबाबत आदेश निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून प्रकल्प स्तरावर लिपिकाचे काम कंत्राटी पध्दतीने करण्यासाठी देण्यात येणारे दरमहा रुपये ५००/- एवढे मानधन बंद करण्यात यावे. सर्व शिक्षा अभियान या योजनेतर्गत प्रकल्प स्तरावर साधन व्यक्तीची (विषय तज्ञ)पदे निर्माण करण्यात आली आहेत. शालेय पोषण आहार योजनेच्या कामकाजासाठी प्रत्येक तालुक्यातील २ साधन व्यक्तींच्या सेवा तालुक्यातील अधीक्षक, शालेय पोषण आहार योजना यांच्याकडे उपलब्ध करून देण्यात याव्यात. तालुकास्तरीय अधीक्षक आणि साधन व्यक्ती यांनी तालुक्यातील शाळांमध्ये वेळोवेळी तपासणी करणे, आहाराचा दर्जा व गुणवत्ता यावर नियंत्रण ठेवणे इत्यादी कामे करावीत.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या संगणकीय संकेतस्थळावर (www.maharashtra.gov.in) २००९०६१८१८५११६००१ या क्रमांकान्वये प्रसिध्द करण्यात आले आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने,

(ना.ऊ. रोसळे)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
मा. मुख्यमंत्री / उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
मा. मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव (सर्व)

मा.मंत्री / राज्यमंत्री, शालेय शिक्षण यांचे खाजगी सचिव
मंत्रालयीन विभाग (सर्व)

अन्न नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग,मंत्रालय,मुंबई
वित्त विभाग, मंत्रालय,मुंबई

नियोजन विभाग, मंत्रालय,मुंबई

शिक्षण संचालक(प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य,पुणे.

शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य,पुणे.

महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.

संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य,मुंबई.

विभागीय शिक्षण उपसंचालक (सर्व)

आयुक्त, महानगरपालीका (सर्व)

नगरपालीका मुख्याधिकारी, (सर्व)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

वरिष्ठ लेखा परीक्षक (शिक्षण विभाग) (सर्व)

लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, मुंबई/पुणे/नागपूर/औरंगाबाद.

शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हा परिषद (सर्व)

शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), जिल्हा परिषद (सर्व)

वित्त विभाग (व्यय-५)

अर्थसंकल्प शाखा

निवड नस्ती,(प्राशि ४)

परिशिष्ट अ

(शासन निर्णय क्रमांक-शापोआ २००९ / प्रक्र १३६/ प्राशि ४ दिनांक १८.६.२००९ चे परिशिष्ट)

शालेय पोषण आहार योजनेअंतर्गत द्यावयाच्या पाककृतीचा तपशिल

(१) डाळ तांदळाची खिचडी(सोयाबीन युक्त) (सोमवार)

इ. १ ली ते ५ वीसाठी

खाद्य पदार्थ	वजन (ग्रॅम)	उष्मांक	प्रथिने
तांदूळ	१००	३४५	६.७
मुग/ मसूर डाळ	२०	६८	५
सोयाबीन	१०	४३	४.३
सोयाबीन तेल	५	४५	-
मीठ /हळद/तिखट चवीनुसार	२	-	-
एकूण	१३७	५०१	१६.००
(शिजवलेल्या अन्नाचे वजन साधारणतः ३०० ते ३२५ ग्रॅम एवढे राहिल)			

इ. ६ वी ते ८ वीसाठी

खाद्य पदार्थ	वजन (ग्रॅम)	उष्मांक	प्रथिने
तांदूळ	१५०	५१७	१०.०५
मुगडाळ	३०	१०२	७.५
सोयाबीन	१५	६४	६.४
सोयाबीन तेल	७	६३	-
मीठ /हळद/तिखट चवीनुसार	२		
एकूण	२०४	७४६	२३.९५
(शिजवलेल्या अन्नाचे वजन साधारणतः ४५० ते ४७५ ग्रॅम एवढे राहिल)			

(२) गोड भात (मंगळवार आणि शुक्रवार)
इ. १ ली ते ५ वीसाठी

खाद्य पदार्थ	वजन (ग्रॅम)	उष्मांक	प्रथिने
तांदूळ	१००	३४५	६.७
मूगडाल	३०	१०२	७.३
साखर/गुळ	२०	८०	-
तेल	५	४५	-
एकूण	१४५	५७२	१४.००

(शिजवलेल्या अन्नाचे वजन साधारणतः ३०० ते ३२५ ग्रॅम एवढे राहिल)

इ. ६ वी ते ८ वीसाठी

खाद्य पदार्थ	वजन (ग्रॅम)	उष्मांक	प्रथिने
तांदूळ	१५०	५१७	१०.०५
मूगडाल	४५	१५३	१०.९५
साखर/गुळ	३०	१२०	-
तेल	७	६३	-
एकूण	२३२	८५३	२१

(शिजवलेल्या अन्नाचे वजन साधारणतः ४५० ते ४७५ ग्रॅम एवढे राहिल)

(३) पिठले किंवा बेसन आणि भात (बुधवार)
इ. १ ली ते ५ वीसाठी

खाद्य पदार्थ	वजन (ग्रॅम)	उष्मांक	प्रथिने
तांदूळ	१००	३४५	६.७
पिठले किंवा बेसन खालील प्रमाणे			
बेसनपीठ	३०	९९	६.७
तेल	३	२७	-
मीठ /हळद/तिखट/जिरे- मोहरी चवीनुसार	२		
एकूण	१३५	४७१	१३.४०
(शिजवलेल्या अन्नाचे वजन साधारणतः ३०० ते ३२५ ग्रॅम एवढे राहिल)			

इ. ६वी ते ८ वीसाठी

खाद्य पदार्थ	वजन (ग्रॅम)	उष्मांक	प्रथिने
तांदूळ	१५०	५१७	१०.०५
पिठले किंवा बेसन खालील प्रमाणे			
बेसनपीठ	४५	१४८	१०.०५
तेल	५	४५	-
मीठ /हळद/तिखट/जिरे- मोहरी चवीनुसार	३		
एकूण	२०३	७१०	२०.१०
(शिजवलेल्या अन्नाचे वजन साधारणतः ४५० ते ४७५ ग्रॅम एवढे राहिल)			

(४) कडधान्याची उसळ आणि भात(सोयाबीन युक्त) (गुरुवार)

इ. १ ली ते ५ वीसाठी

खाद्य पदार्थ	वजन (ग्रॅम)	उष्मांक	प्रथिने
तांदूळ	१००	३४५	६.७
कडधान्याची उसळ खालीलप्रमाणे			
मोड आलेली कडधान्ये (हरभरा, चवळी, मटकी, मूग,वटाणा यापैकी एक आलटून पालटून)	३०	१०२	६
सोयाबीन तेल	३	२७	-
सोयाबीन (प्रक्रीया केलेले)	१०	४३	४.३
मीठ /हळद/तिखट/जिरे- मोहरी चवीनुसार	२		
एकूण	१४५	५१७	१७.००
(शिजवलेल्या अन्नाचे वजन साधारणतः ३०० ते ३२५ ग्रॅम एवढे राहिल)			

इ. ६वी ते ८ वीसाठी

खाद्य पदार्थ	वजन (ग्रॅम)	उष्मांक	प्रथिने
तांदूळ	१५०	५१७	१०.०५
कडधान्याची उसळ खालीलप्रमाणे			
मोड आलेली कडधान्ये (हरभरा, चवळी, मटकी, मूग,वटाणा यापैकी एक आलटून पालटून)	४५	१५३	९
सोयाबीन तेल	५	४५	-
सोयाबीन (प्रक्रीया केलेले)	१५	६४	६.४
मीठ /हळद/तिखट/जिरे- मोहरी चवीनुसार	३		
एकूण	२१८	७७९	२५.४५
(शिजवलेल्या अन्नाचे वजन साधारणतः ४५० ते ४७५ ग्रॅम एवढे राहिल)			

(५) वरण किंवा आमटी आणि भात (शनीवार)

इ. १ ली ते ५ वीसाठी

खाद्य पदार्थ	वजन (ग्रॅम)	उष्मांक	प्रथिने
तांदूळ	१००	३४५	६.७
वरण किंवा आमटी			
तुरडाळ	३०	१०२	६
तेल	३	२७	-
मीठ /हळद/तिखट/जिरे- मोहरी चवीनुसार	२		
एकूण	१३५	४७४	१२.७०

(शिजवलेल्या अन्नाचे वजन साधारणतः २०० ते २२५ ग्रॅम एवढे राहिल)

इ. ६वी ते ८ वीसाठी

खाद्य पदार्थ	वजन (ग्रॅम)	उष्मांक	प्रथिने
तांदूळ	१५०	५१७	१०.०५
वरण किंवा आमटी			
तुरडाळ	४५	१५३	९
तेल	५	४५	-
मीठ /हळद/तिखट/जिरे- मोहरी चवीनुसार	३		
एकूण	२०३	७१५	१९.०५

(शिजवलेल्या अन्नाचे वजन साधारणतः ४५० ते ४७५ ग्रॅम एवढे राहिल)